

تربیت الگومدار

از منظر امام علی علیه السلام

حسن حسن زاده

حسین زاده، حسن، ۱۳۵۷-	مرشناسه
تربیت الگومدار از منظر امام علی علیه السلام / حسن حسن زاده.	عنوان و نام پدیدآور
تبریز: انتشارات عاصم، ۱۳۹۷.	مشتقات
۱۷۴ص.	موضوعات هری
۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۷-۶۱-۲	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۱۶۹ - ۱۷۳: همچنین به صورت زیرنویس.	یادداشت
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- دیدگاه	موضوع
دریاره تربیت اخلاقی	
Views on moral education, Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- ۶۶۱-۶۰۰	موضوع
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق.	موضوع
نهج البلاغه -- تربیت اخلاقی	
Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Moral education	موضوع
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. نهج البلاغه -- نقد و تفسیر	موضوع
Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and interpretation	موضوع
تربیت اخلاقی -- جنبه های مذهبی -- اسلام	موضوع
Moral education-- Religious aspects -- Islam	موضوع
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق.	شناسه افزوده
نهج البلاغه. برگزیده. شرح	
Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah	شناسه افزوده
BP۳۸/۰۴۲۳/ح۴۳ت۴۱۳۹۷	رده بندی کنگره
۲۹۷/۹۵۱۵	رده بندی دیویی
۵۵۲۲۲۴۲	شماره کتابشناسی ملی

تربیت الگو مدار از منظر امام علی علیه السلام

مؤلف: حسن حسن زاده

ناشر.....عاصم
صفحه آرائی واحد نشری انتشارات عاصم
نوبت چاپ اول / ۱۳۹۷
تیراژ ۱۰۰۰ نسخه
شابک ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۲۷-۶۱-۲
قیمت روی جلد ۲۰۰/۱۰۰۰ ریال

مرکز پخش: نشر عاصم: ۰۹۱۴۵۸۷۴۳۵۲

پست الکترونیک ناشر: nashre.asem@gmail.com فروش اینترنتی کتاب: www.asembook.ir

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب اعم از چاپ، کپی، تکثیر، ذخیره در سیستم‌های بازیابی محفوظ است.

فهرست

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول: مفاهیم کاربردی

الگو	۱۷
واژگان هم معنای الگو	۱۹
۱- اسوه	۱۹
الف) معنای لغوی	۱۹
ب) معنای اصطلاحی	۲۰
۲- قهرمان	۲۱
۳- نمونه	۲۲
۴- قدوه	۲۲
تربیت	۲۳
امام علی (علیه السلام)	۲۷

فصل دوم: چیستی و امتیازات تربیت الگو مدار

تعریف	۳۱
اهمیت روش الگو مدار	۳۲
ضرورت تربیت الگو مدار	۳۳

۳۳	 مبنای تربیت الگو مدار
۳۴	 علت گرایش به تربیت الگو مدار
۳۵	 امتیازات تربیت الگو مدار نسبت به سایر روش های تربیتی
۳۵	 ۱- فطری بودن
۳۵	 ۲- عینی و محسوس بودن
۳۵	 ۳- یادگیری از طریق مشاهده مستقیم
۳۶	 ۴- آموزش سریع
۳۶	 ۵- همیشگی بودن
۳۷	 ۶- آسان بودن
۳۹	 ۷- آموزش غیر مستقیم
۴۰	 فواید تربیت الگو مدار
۴۰	 ۱- وجود الگوی کامل سبب پابندی بیشتر به دین
۴۱	 ۲- الگوی کامل، دلیل تربیت بکثرت
۴۲	 ۳- جنبه بشری بودن الگوها
۴۲	 ۴- الگو، عامل تحرک
۴۴	 ۵- تاثیر الگو در پیشگیری از انحرافات
۴۴	 ۶- نقش الگوها در تغییر گرایش ها
۴۵	 گونه های تربیت الگو مدار
۴۵	 ۱- الگودهی
۴۷	 ۲- الگوپردازی
۴۸	 ۳- الگوزدایی
۴۸	 درجات و سطوح الگوها
۴۹	 ۱- انواع الگوها از لحاظ قلمرو تاثیر گذاری
۴۹	 ۲- انواع الگوها از دیدگاه ارزشی
۵۰	 ۳- انواع الگوها با توجه به خاستگاه آنها

فصل سوم: جایگاه تربیت الگومدار از منظر امام علی (ع)

تعریف روش	۵۷
روش‌های تربیتی	۵۸
روش محبت	۵۹
۱- سنت محبت	۵۹
۲- نقش محبت در تربیت	۶۰
۱-۱- رابط محبت	۶۱
۴- جایگاه روش محبت در کلام امام علی (ع)	۶۱
روش تغافل	۶۵
۱- نقش تغافل در تربیت	۶۶
۲- تفاوت غفلت با تغافل	۶۶
۳- جایگاه روش تغافل	۶۷
روش تشویق و تنبیه	۶۸
۱- ویژگی‌های روش تشویق و تنبیه در کلام امام علی (ع)	۶۹
روش تذکر	۷۲
۱- معنا و مفهوم ذکر و تذکر	۷۳
۲- نقش تذکر در تربیت	۷۴
۳- موارد مناسب برای تذکر	۷۵
روش امر به معروف و نهی از منکر	۷۹
۱- امر به معروف و نهی از منکر در دیدگاه امام علی (ع)	۸۰
۲- نقش امر به معروف و نهی از منکر از منظر امام علی (ع)	۸۱
۳- پیامدهای ترک امر به معروف و نهی از منکر	۸۱
۴- مراتب امر به معروف و نهی از منکر	۸۳
تربیت الگومدار از منظر امام علی (ع)	۸۴
۱- ضرورت تربیت الگومدار از منظر امام علی (ع)	۸۴

۲- نمونه‌های تربیت الگومدار در کلام امام علی (ع) ۸۶

۳- گونه‌های تربیت الگومدار در سیره امام علی (ع) ۹۰

فصل چهارم: خصوصیات الگو از منظر امام علی (ع)

خصوصیات الگو ۱۱۲

خصوصیات الگوهای مثبت و سازنده ۱۱۲

الف) خصوصیات اعتقادی ۱۱۲

ب) خصوصیات اخلاقی ۱۱۷

خصوصیات اخلاقی الگوساز ۱۱۷

خصوصیات اخلاقی مؤثر در الگوپذیری ۱۲۴

ج) خصوصیات عملی ۱۲۹

خصوصیات عملی الگوساز ۱۲۹

خصوصیات عملی مؤثر در الگوپذیری ۱۳۹

خصوصیات الگوهای منفی ۱۴۸

الف) خصوصیات اعتقادی ۱۴۸

ب) خصوصیات اخلاقی ۱۵۱

ج) خصوصیات عملی ۱۵۵

نتیجه‌گیری ۱۶۵

منابع ۱۶۹

مقدمه

هدف از خلقت انسان رسیدن به کمال و سعادت است که از طریق تربیت صحیح امکان پذیر است و در این زمینه الگوپذیری از دیگران و اسوه قرار دادن آنها نقش مهمی ایفا می کند. بزرگوار می تواند دارای خصوصیات متفاوتی باشد که با توجه به جایگاه نهج البلاغه اهمیت شناخت و تبیین دیدگاه امام علی (ع) بی تردید مهم و راه گشاست. بررسی های علمی نشان می دهد که تربیت الگومدار یکی از مهمترین گونه های تربیتی است که به خاطر مزیت هایی مانند فطری بودن، عینی بودن، محسوس و عملی بودن، در تربی تأثیر بسیار دارد.

تربیت الگومدار تربیتی است که اساس آن بر محور الگو دهی و ارائه عینی و عملی بنا شده است. در این گونه از تربیت مربی تلاش می کند نمونه رفتار و کردار مطلوب را عملاً در معرض دید متربی قرار دهد تا شرایط لازم برای الگو برداری و تقلید برای وی فراهم آید.

اهم گونه های آن عبارتند از: الگو دهی، الگو زدایی و

این روش تربیتی نسبت به سایر روش های تربیتی از امتیازاتی برخوردار است از جمله: فطری بودن، همیشگی بودن، عینی و محسوس بودن و ...
امام علی (ع) جهت تربیت انسان ها از روش های تربیتی گوناگونی استفاده

کرده‌اند، از جمله: روش موعظه و نصیحت، محبت، ذکر و فکر، روش الگومدار و ... اما به نظر می‌رسد که مهم‌ترین و کارآمدترین روشی که امام علی (ع) در تربیت، به کار می‌گرفتند روش الگو مدار است زیرا انسان در مراحل مختلف زندگی خود به الگو نیاز دارد، هرچه الگوها مناسب‌تر باشد انسان در رسیدن به کمال موفق‌تر است.

خصوصیات و ویژگی‌های الگو از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. امام علی (ع) خصوصیتی را برای الگو بیان می‌دارند که اهم آنها عبارتند از: خودسازی، دگرسازی، ساده زیستی، عدم شکاف بین گفتار و کردار و ...

درخصوص موضوع تربیت الگومدار از منظر امام علی (ع) هیچ تحقیق مستقلی نه به‌صورت کتاب و نه به صورت مقاله و نه پایان‌نامه در تحقیقات خویش نیافتیم. اما درخصوص تربیت در اسلام، روش‌های تربیتی، مبانی و اصول تربیتی در اسلام، الگوسازی و الگوپذیری که هرکدام قسمتی از موضوع تحقیق را می‌تواند پوشش دهد تحقیقاتی به صورت کتاب و مقاله نگارش یافته است از جمله:

۱- اصول و روش‌های تربیتی در اسلام، سید احمد حسینی، بخش فرهنگی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۴، در این کتاب نویسنده در مورد روشهای تربیت در اسلام بحث می‌کند، و روش دوم را در روشهای تربیت، داشتن الگو و سرمشق برای تربیت ذکر می‌کند؛ و آن اینکه، اسلام بر لزوم پسندیدگی رفتار کسانی که نمونه و الگوی رفتار دیگران هستند تأکید دارد و این روش را تأیید می‌کند.

۲- نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، خسرو باقری، انتشارات مدرسه، تهران، ۱۳۹۰، در فصل چهارم این کتاب نویسنده یکی از روشها، روش اسوه سازی

بیان می‌کند بعد از تعریف الگو، کردار مربی را متذکر می‌شود. و از آن پس آیاتی از قرآن کریم را بیان می‌کند که در آنها الگوهای خوب و بد معرفی شده‌اند.

۳- اسلام و تعلیم و تربیت، ابراهیم امینی، انجمن اولیا و مربیان، تهران، ۱۳۸۷، در این کتاب، نویسنده در بحث روشهای تربیت، روش الگویی را مهم‌ترین روش تربیتی می‌داند. انواع الگو و نقش آنها در تربیت مانند والدین، معلم، تراحم بین خود و عمل، تعارض بین الگوها و آثار سوء آنها، غریزه تقلید، بحث‌های بعدی این کتاب است.

۴- سیری در تربیت اسلامی، مصطفی دلشاد تهرانی، انتشارات دریا، تهران، ۱۳۸۷، در بخش پنجم این کتاب نویسنده درباره روشهای تربیت بحث می‌کند، نخست روش الگویی را می‌آورد و الگوپذیری را سرشتی آدمی می‌خواند و یادآور می‌شود که این ویژگی الگوپذیری را بهترین و کوتاه‌ترین روشهای تربیتی نموده است؛ سپس نقش الگوها را در تربیت و مسئولیت الگوها، را بحث می‌کند.

۵ - اندیشه‌های سیاسی - تربیتی علوی در نامه‌های نهج البلاغه، احمد بهشتی، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۸، این کتاب شرح نامه‌های نهج البلاغه است که مسائل تربیتی و سیاسی را مورد بررسی قرار داده است.

از آنجا که تربیت الگومدار، اساس یادگیری در انسان است و یک ویژگی فطری بشری است و عمومی‌ترین و نافذترین روشی است که قرآن و روایات از آن استفاده کرده‌اند و لذا در علوم تربیتی روز نیز بسیار مورد تاکید قرار گرفته و برای آن گونه‌ها و خصوصیت‌های متعددی را بیان کرده‌اند و به سبب جایگاه ویژه امام علی (علیه السلام) و به کارگیری آن در سیره قولی و عملی ایشان، در نتیجه بایسته است که برای به‌دست آوردن جایگاه تربیت الگومدار از دیدگاه

امام علی علیه السلام، کلام ایشان که به خصوص در نهج البلاغه ظهور یافته است، مورد مذاقه قرار گیرد.